

The Millie Arbesfeld
Midreshet Yom Rishon

Sunday Morning Learning Program for Women

WWW.MIDRESHETYOMRISHON.ORG

**Sensitivity For Others:
A lesson from Creation**

Rabbi Yehuda Willig
Sunday, October 27, 2019 /

כז תשרי, תשע"ט

1. בראשית פרק ג

(יז) וְלֹאֲדָם אָמַר כִּי־שָׁמַעְתָּ לְקוֹל אִשְׁתְּךָ וַתֹּאכַל מִן־הָעֵץ אֲשֶׁר צִוִּיתִיךָ לֵאמֹר לֹא תֹאכַל מִמֶּנּוּ אַרְוֶה הָאָדָמָה בְּעֵבוּלָךְ בְּעֵצְבוֹן תֹּאכְלֶנָּה כֹּל יְמֵי תְיִיךָ (יח) וְקוֹץ וְדַרְדַּר תַּצְמִיחַ לָךְ וְאָכַלְתָּ אֶת־עֵשֶׂב הַשָּׂדֶה (יט) בְּזַעַת אֶפֶיךָ תֹאכַל לֶחֶם עַד שׁוֹבֵרְךָ אֶל־הָאָדָמָה כִּי מִמֶּנָּה לָקַחְתָּ כִּי־עָפָר אֶתָּה וְאֶל־עָפָר תֵּשׁוּב (כ) וַיִּקְרָא הָאָדָם שֵׁם אִשְׁתּוֹ חַוָּה כִּי הוּא הִיְתָה אִם כָּל־חַי (כא) וַיַּעַשׂ יְקֹוֹק אֱלֹהִים לָאָדָם וּלְאִשְׁתּוֹ כְּתַנּוֹת עוֹר וַיִּלְבָּשֵׁם

2. בראשית פרק ב

(כא) וַיִּפֹּל יְקֹוֹק אֱלֹהִים וַתְּרַדְמָה עַל־הָאָדָם וַיִּישָׁן וַיִּקַּח אַחַת מִצִּלְעוֹתָיו וַיִּסְגֵּר בָּשָׂר תַּחְתָּנָה

(כב) וַיִּבֶן יְקֹוֹק אֱלֹהִים אֶת־הַצֶּלַע אֲשֶׁר־לָקַח מִן־הָאָדָם לְאִשָּׁה וַיְבָאָה אֶל־הָאָדָם

3. רש"י בראשית פרשת בראשית פרק ב

(כ - כא) ולאדם לא מצא עזר ויפל ה' אלהים תרדמה - כשהביאן הביאן לפניו כל מין ומין זכר ונקבה, אמר לכלם יש בן זוג ולי אין בן זוג, מיד ויפל מצלעותיו - מסטריו, כמו (שמות כו כ) ולצלע המשכן, זהו שאמרו שני פרצופים נבראו ויסגר - מקום החתך ויישן ויקח - שלא יראה חתיכת הבשר שממנו נבראת ותתבזה עליו

4. ויקרא פרק כה

(יז) וְלֹא תוֹנוּ אִישׁ אֶת־עֲמִיתוֹ וַיֵּרֶאתָ מֵאֵלֶיךָ כִּי אָנִי יְקֹוֹק אֱלֹהֵיכֶם

5. תלמוד בבלי מסכת בבא מציעא דף נח עמוד ב

גמרא. תנו רבנן: לא תונו איש את עמיתו - באונאת דברים הכתוב מדבר

6. ספר המצוות לרמב"ם מצות לא תעשה רנא

והמצוה הרנ"א היא שהזהירנו מהונות קצתנו את קצתנו בדברים. והוא שנאמר לו מאמרים יכאיבוהו ויכעיסוהו ולא יוכל לעמוד מפני שיתבייש מהם. כמו שתזכור לו פעולות נעורותו ועשה תשובה מהם ותאמר לו תודה לאל שהעתיקך מן הדבר הפלוני אל זה העניין הטוב. וכמו זה ההתלהלה במומין המכאיבים. והוא אמרו ולא תונו איש את עמיתו ויראת מאלהיך. אמרו זו אונאת דברים

7. רמב"ם הלכות דעות פרק ו הלכה ח

המוכיח את חבירו תחלה לא ידבר לו קשות עד שיכלימו שנאמר ולא תשא עליו חטא, כך אמרו חכמים יכול אתה מוכיחו ופניו משתנות ת"ל ולא תשא עליו חטא, מכאן שאסור לאדם להכלים את ישראל וכל שכן ברבים

8. טור אורח חיים הלכות שבת סימן רעא

נוהגין להביאם לכתחלה קודם הקידוש ולפרוס מפה ולקדש ובירושלמי קאמר שלא יראה הפת בושתי

9. משנה מסכת אבות פרק ג משנה יא

רבי אלעזר המודעי אומר המחלל את הקדשים והמבזה את המועדות והמלבין פני חברו ברבים והמפר בריתו של אברהם אבינו עליו השלום והמגלה פנים בתורה שלא כהלכה אף על פי שיש בידו תורה ומעשים טובים אין לו חלק לעולם הבא

כל אחד ואחד מעשרים וארבעה אנשים אלו שמנינו אף על פי שהן מישראל אין להם חלק לעוה"ב, ויש עבירות קלות מאלו ואעפ"כ אמרו חכמים שהרגיל בהן אין להם חלק לעוה"ב וכדי /וכדאי/ הן להתרחק מהן ולהזהר בהן, ואלו הן: המכנה שם לחבירו והקורא לחבירו בכינויו והמלבין פני חבירו ברבים והמתכבד בקלון חבירו והמבזה תלמידי חכמים והמבזה רבותיו והמבזה את המועדות והמחלל את הקדשים, במה דברים אמורים שכל אחד מאלו אין לו חלק לעוה"ב כשמת בלא תשובה אבל אם שב מרשעו ומת והוא בעל תשובה הרי זה מבני העולם הבא שאין לך דבר שעומד בפני התשובה, אפילו כפר בעיקר כל ימיו ובאחרונה שב יש לו חלק לעולם הבא שנאמר שלום שלום לרחוק ולקרוב אמר ה' ורפאתיו, כל הרשעים והמומרים וכיוצא בהן שחזרו בתשובה בין ז בגלוי בין במטמוניות מקבלין אותן שנאמר שובו בנים שובבים, אף על פי שעדין שובב הוא שהרי בסתר שב ולא בגלוי מקבלין אותו בתשובה

יד. בעניין מלבין פני חבירו ברבים שאין לו חלק לעולם הבא שכתב הרמב"ם שהוא רק ברגיל בזה
והא דכתב הרמב"ם בפ"ג מתשובה הי"ד על מלבין פני חברו ברבים שאין לו חלק לעוה"ב, שהוא דווקא אם רגיל בזה, שהוקשה לכתר"ה מאין מקורו. הנה על עצם הדבר שדווקא כשרגיל בזה אין לו חלק לעוה"ב, אין צורך לבקש מקורים שיהא זה דבר מפורש בגמ'. דהרי לא שייך שיהא מלבין פני חברו - שתניא רק שהוא כאילו שופך דמים בב"מ דף נ"ח ע"ב, והוצרך ר"נ בר יצחק ליתן טעם משום דחזינא ליה דאזיל סומקא ואתי חיורא - עדיפא מרוצח ממש, שלא נאמרה בו חומר זה, דאין לו חלק לעוה"ב. שלכן צריך לומר דהוא רק ברגיל בזה, דאינו חושש לרציחה זו, שלא מת ממש, אף שיודע ג"כ שהוא צער גדול להאדם כרציחה. או שלא מחשיב זה לרציחה כלל, דהוא כופר בטעם זה שאמרו חכמים כלל. והרגיל בדבר זה תמיד משמע דהוא מחמת שאינו חושש לרציחה, שהרי תניא דהוא כאילו שופך דמים. דאם אך היה נזהר בזה מלהתרגל בהלבנת פנים מאחר שאמרו חכמים שהוא כאילו שופך דמים, אף שאינו מבין הטעם, נמי וודאי יש לו חלק לעוה"ב. אבל כשאירע איזה פעם שבייש את חברו בהלבנת פנים, הא אפשר שאף שחושש לרציחה כזו דהלבנת פנים, נמי אירע זה מצד יצר כעסו ויצר גאוותו וכדומה, שאירע לפי שעה, שאין לדונו אלא על מעשה חטא זה. שאף שהוא חטא גדול וחמור מאד, הוא וודאי קיל הרבה מרציחה ממש, שיש לו חלק לעוה"ב. ולכן עצם הדבר וודאי ברור שהוא דווקא ברגיל. וכן בכל מה שחשב שם הרמב"ם, הוא דווקא ברגיל בזה

12. תלמוד בבלי מסכת בבא מציעא דף נח עמוד ב – דף נט ע' א

אמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יוחאי: גדול אונאת דברים מאונאת ממון, שזה נאמר בו ויראת מאלהיך וזה לא נאמר בו ויראת מאלהיך. ורבי אלעזר אומר: זה בגופו וזה בממונו. רבי שמואל בר נחמני אומר: זה - ניתן להישבון, וזה - לא ניתן להישבון. - תני תנא קמיה דרב נחמן בר יצחק: כל המלבין פני חבריו ברבים כאילו שופך דמים. - אמר ליה: שפיר קא אמרת, דחזינא ליה דאזיל סומקא ואתי חורא. - אמר ליה אביי לרב דימי: במערבא במאי זהירי? - אמר ליה: באחוורי אפי. דאמר רבי חנינא: הכל יורדין לגיהנם, חוץ משלשה. הכל סלקא דעתך? אלא אימא: כל היורדין לגיהנם עולים, חוץ משלשה שיורדין ואין עולין. ואלו הן: הבא על אשת איש, והמלבין פני חבריו ברבים, והמכנה שם רע לחבירו... מר זוטרא בר טוביה אמר רב, ואמרי לה אמר רב חנא בר ביזנא אמר רבי שמעון חסידא, ואמרי לה אמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יוחאי: נוח לו לאדם שיפיל עצמו לכבשן האש ואל ילבין פני חבריו ברבים. מנא לן - מתמר, דכתיב היא מוצאת והיא שלחה אל חמיה

13. שולחן ערוך אורח חיים הלכות ברכת הפירות סימן רכה

הרואה כושי; וגיחור, דהיינו שהוא אדום הרבה; והלווקן, דהיינו שהוא לבן הרבה; (כ) טו והקפח, דהיינו טז] שבטנו גדול ומתוך עוביו נראית קומתו מקופחת; והננס והדרקונה, דהיינו מי שהוא מלא יבלת; ופתויי הראש, (כא) שכל שערותיו דבוקות זה בזה; ואת הפיל; ואת הקוף, מברך: בא"י אמ"ה משנה הבריות

14. שו"ת יחווה דעת חלק ה סימן נ

וראיתי כתוב שהגאון רבי שמעון סופר (מחבר הספר שו"ת מכתב סופר, ובנו של הגאון החתם סופר), נפטר מרוב עגמת נפש עקב דברי עלבונות שהוטחו כלפיו על ידי רב פורים. השם הטוב יכפר בעד. ולכן חלילה להמשיך במנהג זה, ובפרט בחוגי הישיבות הקדושות, שצריכים לשמש דוגמא ומופת באהבת התורה כבודה ומוראה. ומצוה למחות בכל תוקף ולבטל כליל מנהג רע זה, שהוא אותיות גהנם. ואפילו אם הרב שמדברים עליו דברי היתול ושחוק אומר בפירוש שהוא מוחל על כבודו, אינם רשאים להתלוצץ ולומר דברי היתול עליו, שהרי מבואר בשו"ת הריב"ש (סימן רכ) בשם הראב"ד, שאף על פי שהרב שמחל על כבודו כבודו מחול, זהו דוקא בדבר שאין בו משום בזיון, אבל על בזיונו אסור לו למחול. ע"ש...

בסיכום: המנהג שנתפשט באחרונה בחוגי הישיבות, שבחורי הישיבה בוחרים להם רב פורים, אשר כטוב לבו ביין משמיע ביקורת על ראשי הישיבה מוריה ומחנכיה, תוך כדי הטחת עלבונות אישיים בדברי שחוק והיתול, הוא מנהג רע, ויש לבטלו כליל, ומצוה למחות בידם עד שיבטלו מנהג רע זה, שלא הותרה בפורים אלא שמחה של מצוה, ולא שמחה של הוללות וסכלות. ואסור אף להשתתף במושב לצים זה

15. טור אורח חיים הלכות קריאת ספר תורה סימן קמב

כתב בעל המנהיג אם טעה הקורא או החזן המקרא אותו טוב שלא להגיה עליו על שגגותיו ברבים שלא להלבין פניו א[א] דאף על פי שטעה בה יצא ידי קריאה דאיתא במדרש שאם קרא לאהרן הרן יצא והרמב"ם ז"ל כתב קרא וטעה אפי' בדקדוק אות אחת מחזירין אותו עד שיקראנה בדקדוק

16. תוספות מסכת סוטה דף י עמוד ב

...ונראה האי דלא חשיב ליה (פסחים דף כה). בהדי ג' עבירות שאין עומדים בפני פקוח נפש עבודת כוכבים וגילוי עריות ושפיכות דמים משום דעבירת הלבנת פנים אינה מפורשת בתורה ולא נקט אלא עבירות המפורשות.

קלט והנה אבק הרציחה - הלבנת פנים, כי פניו יחורו ונס מראה האודם, ודומה אל הרציחה. וכן אמרו רבותינו זכרונם לברכה (בבא מציעא נח, ב). והשנית, כי צער ההלבנה מר ממות, על כן אמרו רבותינו זכרונם לברכה (בבא מציעא נט, א): לעולם יפיל אדם עצמו לכבשן האש ולא ילבין פני חבירו ברבים. ולא אמרו כן בשאר עבירות חמורות, אך דמו אבק הרציחה אל הרציחה, וכמו שאמרו (סנהדרין עד, א) כי יהרג ולא ירצה. ודומה לזה אמרו שיפיל עצמו לכבשן האש ולא ילבין פני חבירו ברבים.

הנה כל מש"כ בחומר האיסור עד כדי דמיון לרציחה המבואר בכמה ראשנים הוא אמת נכון ומאד צריך למחות ולעמוד בפרץ בזה איברא מש"כ דפסול מן הדין לישא כפיו כרוצח ממש לא יראה לענ"ד דלא מבעיא למש"כ תוס' יבמות ז' ע"א בתי' קמא דהא דלא ישא רוצח כפיו חומרא בעלמא היא דמן הדין אפילו רוצח כשר לעבודה א"כ מנ"ל להחמיר במלבין פני חבירו, אלא אפילו למשמעות הרמב"ם פט"ו מתפילה ופשטות השו"ע דהוא מעיקר הדין היינו רוצח בידיים כמש"כ תוס' יבמות שם בתי' שני לפי שהרגו בידיים ואין ידים הללו שהם קטיגור נעשו סניגור והפוסקים באו"ח שם העתיקו טעם זה, וכ"ז לא שייך במלבין פני חבירו דלא הרגו בידין, ולומר כיון דהרגו בפיו לא יברך ברכת כהנים בפיו מנ"ל חידוש כזה

